

FÖLDESI Krisztina
foldesik@fejer.police.hu

A DAKTILOSZKÓPIA¹ FUNKCIONÁLIS TÖRTÉNETE

Absztrakt

A kriminalisztika, vagyis a bűnügyi nyomozástan stúdiuma – amelyben alapkérdés a bűncselekmények prevenciója, felderítése, bizonyítása, és ezen belül kiemelten a megbízható személyazonosítás – kialakulásának kezdeteitől fontos területként preferálta a biometriát. Bár a klasszikus kriminalisztika fogalmi körvonalazódása a XIX. századra tehető, egyes elemei már évszázadok, sőt évezredekkel ezelőtt is felfedezhetők. Ilyen terület az ujjnyom alapján történő személyazonosítás, amely már Hammurapi, babilóniai király², a világ első, csaknem teljes egészében ránk maradt törvénygyűjteményében szerepel, mint a szerződéseket szentesítő módszer.

Since its development, criminalistics i.e. forensic science – a system for the purpose of preventing, investigating and exposing criminal acts with the emphasis on reliable identification – has defined biometry as a significant area. However, the definition of classical criminalistics originates in XIX century, some of its elements have been present for centuries or thousands of years. Identification based on fingerprints can be regarded an area like this since it was included in Hammurabi's³ Code, which is one of the earliest surviving codes of law in recorded history, as the method to enshrine contracts.

Kulcsszavak: *bűncselekmény, felderítés, biometria, személyazonosítás, daktiloszkópia, ujjnyomat ~ crime, investigation, biometry, identification, dactiloscopia, fingerprint*

¹ Görög eredetű szó: daktylos = ujj és a skopein = nézni, szemlélni összetételből ered. Magyarul ujjnyom-vizsgálat.

² Kr. e. 1792 – 1750 vagy Kr. e. 1728 – 1686 között uralkodott

³ King of Babylon, ruled between 1792 – 1750 BC or 1728 – 1686 BC

A BIOMETRIKUS ESZKÖZRENDÉSZER MEGJELENÉSE A SZEMÉLYAZONOSÍTÁSBAN

A bűnüldözés, nyomozástan elemei például már az ókori római köztársaság fénykorában fellelhetők, mivel a kiemelt bűnügyekben,[1] amelyek a lázadás, hazaárulás és ölési cselekmények voltak, tanúkutatást végeztek és szisztematikus kihallgatásokat folytattak le. Ugyancsak kiemelten foglalkoztak az adócsalások lehetőségét rejtő esetekkel is, amelyekben alapos vizsgálat alá vetették a rabszolgák halálának körülményeit.[2]

Ujjnyom alapján történő személyazonosítás

A bűnügyi szempontú, biometrikus technikát alkalmazó személyazonosítási módszerek közül a legismertebb, legelfogadottabb, de a legrégebben alkalmazott módszer is az ujjnyomat alapján történő személyazonosítás.

Kezdetek: ókor – „naív” ujjnyomat-használat

Már az ókorban is alkalmazták biometrikus azonosítókat, azon belül az ujjnyomatokat, ugyanis pl. a személyazonosság igazolására ujjnyomatos agyagpecsétet használtak, azon megfigyelésre építve, hogy ez megkülönböztető jegyként alkalmazható az embereknél. Az asszírok és a babilóniaiak fontos okmányaikra agyagból készített pecsétet tettek, amibe belenyomták a hüvelykujj végét.[3] Kínában számos hivatalos aktus érvényességét agyagpecséttel hitelesítették. A szerződéseket, üzletkötéseket, válásokat, zsoldfizetést, büntetőügyeket pedig ugyancsak ujjlenyomattal igazolták.[4]

Sikeres felderítéseket is feljegyeztek e korból, melyben ugyan még deklaráció nélkül, ám a kriminalisztika alapelveit alkalmazták. Marcus Fabius Quintilianus⁴ egyik perében egy fiatal fiút védett, akit azzal vádoltak, hogy éjszaka megölte szüleit, indokként nyereségvágyat állapítottak meg. Quintilianus alaposan szemrevételezte magát a helyszínt. Észrevételezte, és perbeszédében kifejtette, hogy a falon talált véres tenyérlenyegek, melyek a vérben fekvő szülők hálószobájából indulva a fiú szobájáig húzódtak, nem lehetnek valós elkövetési maradványok. Bizonyítékként hozta fel, hogy amennyiben a fiú kezéről kerültek volna oda, a nyomoknak fokozatosan halványulniuk kellett volna, ugyanis minden fallal való érintkezés alkalmával ott marad valamennyi vér, így az egyre gyengébb. Azonban nem ez volt a helyzet. A véres tenyérlenyegek periodikusan megerősödtek, mintha valaki vissza-visszatért volna a tetthez, hogy mindig belemártsa kezét a vérbe. Ennek alapján egyértelművé vált, hogy a tettes nem lehetett a fiú, aki jól ismerte a helyszínt, hanem valaki olyannak kellett elkövetnie, aki ide-oda mászkált, keresgélve a kijáratot. Ez az eljárás későbbi szakaszában be is igazolódott, és azonosították a tényleges elkövetőt egy elzúllott rokon személyében.[5]

Újkor – „tudatos” ujjnyomat-alkalmazás

Az ujjak bőrléc-rajzolatait felhasználó személyazonosítási vizsgálati módszer kidolgozása és alkalmazása több helyszínen és metodikával is elindult a világ más-más részein. Alapelve, hogy az emberi ujj bőrfodorszáinak mintázata minden embernél más. Már az anyaméhben kialakul, a test oszlásáig értékelhető nyomot ad, és ami nagyon fontos, roppant nehéz megszabadulni tőle. A bőr felső hámrétegét érintő sérülések, égések, szúrások, csiszolások egyáltalán nem befolyásolják a rögzíthetőséget, mivel a papilláris vonalak regenerálódnak és minden esetben az eredeti mintázatot produkálják. A bőrfodorszálok kivételes, mély, szöveti roncsolódással járó sérülések esetén annulálódnak csupán totálisan.

---

⁴ I. században élt kitűnő szónok, író. Fennmaradt ékesszólásról írt könyve és néhány perbeszéde.

Az ujjnyomatok használatának több ezer éves múltja ellenére, tudományos vizsgálata, alkalmazása csak néhány száz éves és kezdetei a XVII. századra tehetők. Egyértelműen köthető a rohamos fejlődés, szemléletváltás a tudományos háttér megalapozta tudásbázis bővüléséhez.

Az első jelentős megállapításokat orvosok tették meg. Egyikük volt Nehemiah Grew (1641-1712) angol anatómus és botanikus. Lenyűgöző növényillusztrációi, felületi ábrázolásai jó alapot jelentettek ahhoz, hogy 1684-ben már részletesen elemezze a kéz és láb bőrpórusait. Ő volt az, aki úttörőként először írta le a papillárisok széleit, kiemelkedéseit és az ujjak bőrlécmintázatát.⁵

1685-ben a holland orvos, Bidloo (1649-1713) is e kérdéssel foglalkozott, és részletesen elemezte a hüvelykujjat és annak dermatoglífiái mintázatát.

Lényeges elemre világított rá az olasz Marcello Malpighi⁶, aki 1684-ben a Royal Society számára írt jelentésében dokumentálja az ujjak bőrlécmintázatainak változatosságát.

Jan Evangelista Purkyně,⁷ a rendkívüli énektehetséggel megáldott filozófus, orvosi diplomát szerezve forradalmasította a medikusoktatást is, melyben elsődlegesnek tartotta a demonstrációkat, kísérleteket. Elsők között alkalmazta a mikroszkópot kutatásaihoz. 1923-ban kiadott munkájában pontosan leírta az ujjlenyomat 9 jellegzetességét és csoportba is rendezte azokat: íves, tornyos, hurok jobbra, hurok balra, középtömlős, örvényes és ikerhurok megnevezésekkel. Ő volt az, aki tudatosította, hogy a bőrfodorszálak mind genetikai, mind diagnosztikai jelentőséggel bírnak.

Rendszerszerű ujjnyomat-azonosítás

A személyazonosítás tökéletesen egzakt és egyedi paramétereket szolgáltatató elsőszámú módszerévé így lépett elő az ujjnyomatok vizsgálata.

Indiában teljesített szolgálatot a brit Sir William Herschel,⁸ bengáli birodalmi megbízottként. Itt figyelte meg, hogy az analfabéta indiaiak milyen egyszerű, de hatékony módszert alkalmaznak az aláírásuk helyettesítésére. Teljes 20 év alkalmazás után vált világossá számára, hogy ezek az ujjlenyomatok nem mutatnak változást és a zsold átvételét igazoló fizetési listákon megjelenve egyértelműen egy emberhez köthetők.

1. ábra. A bőrredők alaptípusai (forrás: internet)

5 Tanulmányát 1684-ben a Royal Society számára készítette.

6 Bolognai egyetem anatómiaprofesszora (1628-1694)

7 Libochovice, Osztrák–Magyar Monarchia, ma Csehország, 1787. december 17. – Prága, 1868. július 25., cseh anatómus és fiziológus.

8 A híres csillagász, John Herschel fia (1833-1917)

A brit birodalom másik jeles képviselője Henry Faulds,⁹ ugyanezen időszakban, Japánban dolgozott missziós orvosként. Több szempontú ujjnyom-felhasználással szembesült, amikor látta, hogy a porcelánokon aláírásként alkalmazzák, ugyanakkor bűnesetekben személyazonosításként is. Konkrétan egy rablás helyszínén fellelt ujjnyomat alapján sikerült azonosítani a valós elkövetőt, amely akkora inspirációt adott az orvosként ott közreműködő Faulds-nak, hogy mindezen tapasztalatokról cikket publikált a Nature magazinban, kiemelve azt a tényt, hogy a bűnüldöző szervek számára hatékonyan eszközzé válhat. E cikk hatására ugyancsak publikálta tapasztalatait Herschel is.

A két szuggesztív, koherens eredménypublikáció és gyakorlati alkalmazhatóságot taglaló cikk felkeltette a szakértői érdeklődést. A kor kiemelkedő tudósát, Francis Galtont, aki egyébként anyai ágon Erasmus Darwin unokája, Charles Darwin unokatestvére is, foglalkoztatni kezdte a probléma. Galton maga polihisztor volt, aki számos tudományterületen alkotott maradandót.

Galton saját hitvallása szerint „...hitte, hogy kellő munkával és leleményességgel bármi megmérhető, valamint, hogy a tudományos vizsgálódás elsődleges feltétele a mérés...” [6] Mindennek fényében, a modern statisztika, a pszichometria úttörő elméje mérte az értelmi képességeket (a világon először), és meggyőződése volt, hogy az emberi faj értelmi képességeit a végletekig lehetséges növelni a szelektív szaporodás segítségével. Az eugenika területén végzett tudományos tevékenysége volt a náci ideológia alapköve.

Ugyanezt a metrikus, objektivitást és alapvetően funkcionalista-gyakorlati jelentőségét hangsúlyozó szemléletet alkalmazta az ujjnyomatok vizsgálat alá vételekor. Szisztematikus tevékenysége alapján nem csak azt kalibrálta be, hogy az ujjnyomatok bőrreljárata állandóságot, egyediséget mutat, hanem statisztikai számításokkal igazolta azok örökletes jellegét is. Méréseket, összehasonlító vizsgálatokat végzett testvérek, ikrek és genetikai rokonságot nem mutató személyek esetében. Abszolút novumként fogalmazta meg, hogy a genetikai rokonságban állók papilláris bőrreljárata-típusai között egyértelmű megegyezés állapítható meg. Fontos, antropológiailag releváns megállapítás volt, hogy az egyes etnikumok ujjmintázata ugyancsak hasonlóságokat, egyezőségeket mutat.¹⁰

A több ezres felvett ujjnyom-minta alapján, nagytípusokat készített és végezte összehasonlító elemzéseit. Komparatív pontként került meghatározásra az ún. triradius, vagy delta pont. Ez a három irányból összefutó papillárisok origóját jelentette, aminek alapján az osztályozási rendszerének alapját az egyes mintázatokban megjelenő triradiusok mennyisége adja. Annak tudatában, hogy az ujjlenyomatokon maximum kettő triradius azonosítható, rendszere három alampintázat-típust ismer: 1. egyszerű ív - ebben nem található triradius; 2. hurok - egy triradius található; 3. örvény - két triradius ponttal. A többi, általa is felismert típust, a bennük található delta pontok alapján besorolta e három alapkategóriába.

Galton 1892-ben publikálta Fingerprints [7]¹¹ című könyvét, amely inspiráció volt Sir Edward Henry számára, hogy közös munkára hívja. A bengáli rendőrfőnök és Galton szisztematikus munkával egy tízujjas osztályozási rendszert dolgozott ki.¹² Az ún. Galton-Henry féle rendszer 1024 főosztályt tartalmazott és ezek alatt még számos osztály, alosztály volt található, bonyolult, nehézkesen kezelhető rendszerré válva. A fő típusokon kívül osztályozási alap volt a „minutiák” rendje. Ezen azonosítási pontokból nagyságrendileg száz is található egy ujjpercen.¹³

---

⁹ (1843-1930), brit orvos

¹⁰ Pl. a férfiaknál több örvény figyelhető meg, mint a nőknél – a két kéz közül pedig a jobb kézen található több örvény – az europid embercsoport esetében gyakoribb a hurok mintázat, a mongoloidnál az örvények száma több.

¹¹ „Ujjlenyomatok” címmel Francis Galton, 1892, McMillan & Co., London és New York

¹² Ez a daktiloszkópiai rendszer került elfogadásra 1901-ben a Scotland Yard bünygyi személyazonosítási rendszere alapjául.

¹³ Ilyen minutiapontok pl. a tört barázda, zárvány, elágazás, sziget.

Szakvélemény esetén a szakértő pontosan azt állapítja meg, hogy a két nyomat osztályba sorolásában, valamint rendszerenként változó számú azonosítási pontjában egyezést talált.[8]

A rendőri feladatellátás volt az első, a biometria tudományából igazán nagyot profitáló terület.

Elsődleges alkalmazási szempont az ujjnyomatok, ujjlenyomatok könnyű rögzíthetősége és osztályozhatósága. Emellett a bőrfodrozat variábilis lehetőségeinek száma hozzávetőlegesen 64 milliárd,¹⁴ így tökéletes egyediséget, ismétелhetetlenséget biztosít, amely tulajdonság a viszonylagos állandósággal remek alapot biztosított a bűnügyi nyilvántartások eredményességéhez. A daktiloszkópia az elmúlt évszázadok folyamán nagy fejlődésen ment keresztül, specializálódott. Szűkebb szakterülete pl. a poroszkópia,¹⁵ az edzseoszkópia¹⁶. Az ujjnyom-szakértő véleménye kategorikus és objektív, így a büntetőeljárás bármely szakaszában bizonyító erejű.¹⁷

Óriási fejlődést, hatékonyságnövelést, megbízhatóságot biztosított a daktiloszkópia szakterületén a számítógépes feldolgozás lehetőségének megteremtése. A számítógépes támogatás eredményeképp sem a vizsgálandó populáció nagysága, sem a rögzített nyomok minősége nem szab gátat az azonosításnak. Az automatikus számítógépes ujj-, és tenyérynymat azonosító rendszerek megjelenése lehetővé tette rövid időn belül milliók közül egyetlen egy ember kiválasztását az ujj-, vagy tenyérynymat alapján.¹⁸

A BIOMETRIKUS SZEMÉLYAZONOSÍTÁS ALAPJAINAK MEGJELENÉSE A MAGYAR KRIMINALISZTIKÁBAN

A 19. században óriási migrációs hullám sodort végig Magyarországon, amelynek eredményeképp mintegy 1,2 milliónyira tehető a legálisan, illegálisan kivándoroltak száma.[9] Az ugyanebben az időszakban bevándoroltak számáról statisztikai kimutatás nem készült, de számukat 300 – 400 ezer fő körülnek becsülték a szakértők. Ekkor vált egyértelművé a hivatalos szervek tekintetében, hogy a megoldást a határrendészeti szerv felállítása [10] és későbbiekben a speciálisan rendészeti személyazonosítás tudományos alapokra helyezése jelenti.

A konkrét, államok közötti bűnügyi együttműködés is a migráció belbiztonságra gyakorolt negatív hatásai miatt kezdett kiépülni. A migránsok egyik első benyomása az amerikai viszonyokról az amerikaiak szentírásával való szembesülésük volt: „A pénzt ott vedd el, ahol tudod!” [11] A korabeli beszámolók, tudományos vizsgálatok szerint a hajóval érkezőket már a kikötéskor megrohmoztták az ügyeskedők, csalók, „trükkösök”. Ezt követően pedig a saját nációnjukból való rablók, zsebtolvajok, tolvajok ténykedéseinek voltak kitéve, akik az ismeretlen országba érkezvén, nyelvtudás hiányában először az ismert közegben követték el bűncselekményeiket. [12] E ténynek a felismerése készítette hivatalos lépésre az érintett országokat a tekintetben, hogy a már kezdetlegesen regnáló nemzeti bűnügyi nyilvántartások adatait, kizárólag bűnügyi érdekből, célzottan megosszák egymással. Ez kiterjedt a személyleírásra, és a fényképfelvételek cseréjére, illetve hivatalos átiratok, megkeresések

---

14 Galton számításai szerint.

15 A bőrfodorszálon látható pórusok alakjával, formájával, egymáshoz való viszonyával foglalkozó tudományág.

16 A bőrfodorszálok széleinek vizsgálata.

17 Az SWGFAST (Scientific Working Group on Friction Ridge Analysis, Study and Technology) dokumentuma szerint: „Az ujjnyom alapú azonosítás abszolút következtetés. A valószínű, a lehetséges, a látszólagos azonosítások a tudomány elfogadható határain kívül esnek”. Az utóbbi elvet az INTERPOL European Expert Group on Fingerprint Identification (EEGFI) záró dokumentuma tartalmazza. Ugyanezt elfogadja az amerikai tekintélyes ujjnyom-szakértői szervezet az IAI (International Association for Identification) is. Valamennyi ország ujjnyom-szakértői kivétel nélkül elfogadják ezt az álláspontot.

18 Pl. a rendszeresített AFIS rendszer.

továbbítására, melyek bűnügyi információkat tartalmaztak egyes személyek elkövetési módszereire, alkalmazott eszközeikre.

Tehát a korszak legrelevánsabb kriminalisztikai problémája a migrációs hullám generálta bűnelkövetői „bumm”, illetve a visszaeső bűnözők, büntetés-elkerülés érdekében alkalmazott álnevei miatt a megbízható személyazonosítási metodika kidolgozása volt. E probléma kezdeti kezelésére a bertillonage¹⁹ látszott megnyugtató megoldást nyújtani. Azonban a végső és gyakorlatban egyértelműen megbízható bűnügyi nyilvántartási és személyazonosítási rendszert produkáló technikává a daktiloszkópia vált.

1890 a magyar bűnügyi nyilvántartások vezetésének kezdete, amelyből 1909-re országos bűnügyi nyilvántartás alakult ki. A gyakorlati tapasztalatok alapján 1897-ben kiadásra kerül az első magyar kriminalisztikai tankönyv. [13]

Endrődy Géza könyve XI. fejezetének („A lábnyomokról és egyéb nyomokról”) harmadik, „A hajszál (papillár) vonalak lenyomata” címet viselő része az alábbiakat tartalmazza: „A hajszál-vonalak, vagy papillár-vonalak alatt azon rendkívül vékony és finom vonalakat értjük, melyek az ember ujjá hegyének belső részén, tehát a köröm mögött elhúzódnak. Ezek a vonalak azzal a sajátsággal bírnak, hogy minden embernél más formájúak s hogy irányuk és formájuk a gyermekkortól kezdve a késő vénségig ugyanaz marad. A személyazonosság bizonyítására tehát ezeknek a vonalaknak a lenyomata sokszor igen nagy fontossággal bír, - p.o. ha egy gyilkos a kezeit bevázta, s véres ujjával valamely sima felületű tárgyhoz ér, azon a hajszálvonalak híven megmaradnak; azért midőn a csendőr ily véres ujj lenyomatot talál, azt okvetlenül biztosítsa, mert ha azt a gyanúsított egyén ujjahegyének lenyomatával – természetesen nagyító üveg segítségével, összehasonlítjuk – a személyazonosságot kétségtelenül bizonyítani lehet. Az összehasonlításra szükséges lenyomatot úgy szerezzük meg, hogy a gyanúsítottnak ujjait olajos festékkel, korommal, tintával, vagy valami festék félével bekenjük s aztán papírra ismételtlen lenyomatjuk.” [14]

Fontos tény tehát, hogy Endrődy Géza 1897-ben célzottan csendőrök részére megírt, megjelentetett és a csendőrök által szívesen forgatott nyomozási tankönyve már ekkor szóról-szóra leírta, hogy mi az ilyen esetekben a teendő.

A kriminalisztikai szakirodalom egységes abban, hogy a személyazonosítás új módszerének, a magyar gyakorlatba történő bevezetése dr. Pekáry Ferenc kerületi rendőrkapitánynak (későbbi budapesti főkapitány-helyettesnek) köszönhető. Ugyanakkor nem értek egyet azzal a megállapítással,²⁰ hogy Pekáry 1902-ben Londonban töltött szabadsága alatt²¹ ismerkedett meg a módszerrel. [15] Mivel dr. Zebegnyői Pekáry Ferenc (1859-1925) széles látókörű, ambiciózus ember volt, aki kimagasló tudással rendelkezett, egészen biztosan olvasta Endrődy 1898-ban Budapesten másodszor is kiadott nyomozási tankönyvét, esetleg Hans Gross eredeti művét. A magas rendőri felkészültségű Pekáry beosztottai tájékozottságát is szem előtt tartotta. Ő hozta létre pl. a rendőrtisztviselők tudományos és jogi ismereteit bővítő ún. „Bűnügyi Értekezletet”, ami tulajdonképpen egy színvonalas önképző kör volt. [16] Így valószínű, hogy londoni útja során már célirányosan volt mihez kötnie az ott látottakat, észlelve, hogy az a gyakorlatban is kiválóan működik (és nem utolsó sorban jóval olcsóbb, mint a Bertillon féle antropometria, amely magyarországi bevezetésre nem is került).

Hazatérve jelentést tett arról Rudnay Béla főkapitánynak, melyben így fogalmaz: „A nyomozó osztály három főnökének egyikétől Percy Neame úrtól vettem a következő

---

¹⁹ A. Bertillon párizsi rendőrfőnök által kidolgozott, ma már túlhaladott antropológiai módszer a személyazonosság megállapítására.

²⁰ E kérdésben dr. Ibolya Tiborral értek egyet, aki Az első magyar kriminalisztikai tankönyv és szerzője c. tanulmányában fejtette ki erről nézeteit. <http://ibolyatibor.atw.hu/Sajat/25.pdf> letöltve: 2015. március 24.

²¹ 1902. június 24. – július 2. napjáig rokonánál, dr. Dukai Tivadarnál vendégeskedett. Ő nyugalmazott katonaoorvosként szolgált és bejárással bírt a londoni rendőrségre is. Itt tanulmányozta behatóan dr. Pekáry Ferenc az új személyazonosítási módszert.

felvilágosítást: A rovottmultú egyének nyilvántartására a londoni rendőrség is a Bertillon-féle rendszer szerinti nyilvántartást alkalmazta, azonban a Bertillon-rendszerrel egy év óta teljesen és végleg felhagyott, mert azt nagyon komplikáltak, drágának és mégis nem egészen megbízhatónak találta. Ehelyett egy másik rendszert alkalmaznak, amely egyszerűbb, olcsóbb, sokkal inkább megbízható és sikeresebb. Az új rendszer szerint mérés tárgyát kizárólag csakis a 10 kezűjnek lenyomata képezi.”[17]

Ezek után főkapitányi engedéllyel elkezdték azt a tudományos munkát, [18] amelynek eredményeképpen 1904-re a daktiloszkópia²² végleg bevezetésre került a Budapesti Rendőr-főkapitányságon. A feljegyzések szerint 1903-ban már stabil ujjnyomat nyilvántartást vezetnek, amely 1915-ben már kb. 6.000 ujjnyomatot tartalmazott.²³

1909. január 1. napjával megalakult az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal, benne a daktiloszkópiái részleg - nagymértékben annak is köszönhetően, hogy a dánosi rablógyilkosság bizonyításánál sikeresen vizsgázott a módszer.

AZ UJJNYOMAT ALAPJÁN TÖRTÉNŐ SIKERES AZONOSÍTÁS MAGYAR „ETALONJA” (A „HÍRHEDT” DÁNOSI RABLÓGYILKOSSÁG)

1907. július 19-én éjjel, valamikor tíz és éjfél között a dánosi²⁴ csárdában brutális rablógyilkosság történt. Szarvas Istvánt, a feleségét, Szarvasné Vrana Juliannát, fogadott lányukat, Szarvas Terézt (18 éves volt), valamint Tabányi Pál kocsiszt összekaszabolták, meglőtték, baltával jóformán lefejezték és a lányukat meg is becestelenítették. A csárdában található értékeket elvitték, a csárdát pedig felgyújtották.

A dánosi²⁵ négyes rablógyilkosság a magyar kriminalisztika, és kifejezetten a biometrikus személyazonosítás elsősorú „ereklyéje”, [19] a dualizmus korának legnagyobb port felvert bűnügye, amelyben kriminalisztikai alapvetések mellett társadalmi problémák²⁶ is felmerültek, [20]²⁷ és amelyben az ujjnyomat alapján a köztudat szerint²⁸ első alkalommal sikerült tetteseket beazonosítani és ítéletet produkálni.

A dánosi rablógyilkosságban a helyszíni ujjnyom a járásörmester különös ügyessége [21]²⁹ folytán került a nyomozó hatóság birtokába. A dánosi csárda ivójában az asztalon talált boros

---

²² dr. Gábor Béla - dr. H. Arányi Taksony: Dactyloscopia. A személy kilétének megállapítása az ujjak lenyomata alapján. Országos Központi Nyomda Részvénytársaság, Budapest, 1905., dr. Gábor Béla rendőrségi segédfogalmazó előadói és szerzői minőségben is sokat tett a daktiloszkópia szakmai megismertetése érdekében. Ő írta továbbá a Révai Nagy Lexikona V. kötetének (1912) „Daktiloszkópia” szócikkét is. A szócikkhez fényképes táblát mellékeltek, amelyen szerepel egy poharat ábrázoló kép a következő képaláírással: „A büntettes ujjainak láthatóvá tett nyomai a helyszínen talált poháron”. A kép szerepel dr. Gábor Béla könyvében is, és szinte bizonyosan a Dánoson talált ominózus poharat ábrázolja.

²³ Sajnos az addig összegyűjtött nagy mennyiségű, több százezres adatállomány a II. világháborúban a harcok martalékává vált és teljesen megsemmisült.

²⁴ Ma Dánszentmiklós.

²⁵ A bűnügyről dr. Ibolya Tibor megbízott fővárosi főügyész, a Károli Egyetem kriminalisztika oktatója, saját kutatásának eredményei alapján publikált könyvet.

²⁶A rablógyilkosság túlmutatott önmagán, súlyos társadalmi kérdéseket vetett fel; melyben a cigánykérdést minden addiginál nagyobb jelentőséggel volt jelen, ezzel magyarázható, hogy a korabeli sajtó oly terjedelmesen és kimerítően foglalkozott a Dánoson történt mézszárlással.

²⁷ Endrődy Géza: A bűnügyi nyomozás kézikönyve, Budapest, 1897.

²⁸ „dr. Gábor Béla eredeti szakvéleményében hivatkozott csikszeredai ítélet a dánosi ügyben bizonyíték arra, hogy az ujjlenyomatokat már a dánosi bűnügy tárgyalását megelőzően is felhasználták a magyar bíróság előtt. A szakvéleményben történt említés mellett ezt meggyőzően bizonyítja a Csendőrségi Lapok 1908. március 8. napján megjelent száma is.”- állapította meg dr. Ibolya Tibor: A daktiloszkópia és a dánosi rablógyilkosság c. írásában, Budapest, 2012.

²⁹ dr. Gábor Béla elkötelezett tevékenysége a módszer népszerűsítésére a rendőrök és csendőrök körében is meghozta gyümölcsét. Pl. 1905. február 25-én a Magyar Jogász Egylet teljes ülésén előadást tartott „A

üvegeket, poharakat a nyomozás alatt alapos vizsgálat alá vette. Mivel azok egyikén ujjnyomokat vett észre, azt biztonságba helyezte abban a reményben, hogy az ujjnyomrendszer segítségével esetleg a tettes azonosíthatóvá válik. A későbbiekben pedig a szakértő által ezekről az ujjnyomokról készített fénykép alapján sikerült is megállapítani, hogy az ujjnyom Lakatos Balog János (Sztójka Párnó) ujjlenyomatával azonos. [22] Ez alapján életfogytiglani szabadságvesztésre ítélték.

Bár a magyar kriminalisztikában nem a dánosi bűnügy volt az első eset, amelyben az ujjnyom azonosítás jelentette a döntő bizonyítékot, de az óriási felháborodás és médiafigyelem, amelyet keltett a civil lakosság körében is ismertté és elismertté tette a módszert.

Ezt követően a gyakorlati munka mellett megkezdődik a terület tudományelméleti megalapozása is. 1950-ben felállításra kerül az Országos Bűnügyi Technikai Osztály. 1953-ban első alkalommal kerül kiadásra a Rendőrségi Szemle.³⁰ 1960-ban az Országos Kriminalisztikai Intézetet felállítják, amellyel a kriminalisztika elméleti megalapozottságát biztosítják. 1961. volt a Bűnügyi Technikai Intézet³¹ megalapításának éve, amely végeredményben megvalósította a gyakorlati kriminalisztikai, szakértői tevékenység tudományos alapokra helyezését.

UJJNYOMAT ALAPJÁN TÖRTÉNŐ SZEMÉLYAZONOSÍTÁS MA

A Magyar Rendőrség Bűnügyi Kutató és Szakértői Intézetén belül működik a Daktiloszkópiai Szakértői Laboratórium, amely a bűnügyi szempontú ujj-, és tenyérynymatok vizsgálatával foglalkozik. Az osztályon belül három szakértői csoport működik: a Daktiloszkópiai Szakértői Laboratórium, a Területi Szakértői Csoport, és a Nyilvántartó és Személyazonosító Csoport.

A Daktiloszkópiai Szakértői Laboratórium feladatai sokrétűek: azonosításra való alkalmasság szempontjából vizsgálja a még felderítetlen bűncselekmények helyszínein rögzített daktiloszkópiai nyomokat, nyomtöredékeket. Az AFIS³² rendszerbe kódolja a rögzített, azonosításra alkalmas nyomokat, ezeket ellenőrzi, azonosítja vagy kizárja az azonosításból. Szakértői véleményeket készít. Részt vesz a szakterületet érintő nemzetközi, tudományos, kutató munkában.

A Nyilvántartó és Személyazonosító Csoport feladata: a daktiloszkópiai nyilvántartásokba érkezett ujj-, és tenyérynymat képek digitalizálása, az AFIS rendszerben való rögzítése, ellenőrzése. Hamis név, ismeretlen holttest esetén közreműködik az ujjnyomat alapján történő személyazonosításban. Feladata az EURODAK³³ rendszerben történő ujjnyomat képek rögzítése és ellenőrzése. A speciális ujjnyomat nyilvántartások kezelése: a menedékjogot kérők országos ujjnyomat rendszere, és az idegenrendészeti eljárás alá vontak országos ujjnyomat nyilvántartásának kezelése.

Jelen működési metódus szerint a manuális ujjnyomat-vételt lehetőségként kiegészíti az elektronikus eszközzel történő rögzítés is.

A biometrikus technikák közül az ujjnyomat alapján történő azonosítás a legrégebben alkalmazott, legismertebb és a bűnügyi munkában egyértelműen diffundálódott elem.

A mai rendőri gyakorlatban elsődlegesen manuális ujjnyomátvétel valósul meg a rendőrségi eljárásokban, akár egy helyszínes bűncselekményről, akár a vétlen személyek kizárásáról, akár a migránsok intézkedés alá vonásáról legyen szó. Ugyan a megyei rendőri egységek

---

dactyloscopia rendszere” címmel. Ez az előadás később publikációra is került: dr. Gábor Béla: A dactyloscopia rendszere, Magyar Jogászegyleti Értekezése, 253. szám, Budapest, 1906.

³⁰ Utódja: Belügyi Szemle

³¹ 1990-től Bűnügyi Szakértői-, és Kutató Intézet

³² Automatic Fingerprint Identification System – automatikus ujjnyomat azonosító rendszer.

³³ A menedékjogot kérők nemzetközi ujjnyomat-nyilvántartása.

rendelkeznek biometrikus ujjnyomat-olvasó rendszerekkel,³⁴ amellyel megbízhatóan, hatékonyan és gyorsan elvégezhető a rögzítés és természetesen az értékelés és összehasonlítás is, ezek használata még nem vált általánossá a rendőrség szervezetén belül.

Felhasznált irodalom:

- [1] Dr. Sárly Pál: Büntett és büntetés az ókori Rómában, Jogtudományi Közöny, 1999/7-8., 558-560. oldalak, Bűnügyek és retorikai mesterfogások az antik Rómában, Aetas 2011/4.
- [2] dr. Balláné PhD. Füsztér Erzsébet: Kriminálisztikai alapismeretek Jegyzetek és tanulmányok, Rendőrtiszti Főiskola Kriminálisztikai Tanszék, Budapest, 2005.
- [3] Postgate, John Nicholas: Az asszír és a babilóniai birodalom, Budapest, Helikon Kiadó, 1985.
- [4] Dawson, Raymond Dawson: A kínai civilizáció világa, Osiris, 2002.
- [5] Dr. Lukács Tibor: A bűn és büntetés, Minerva Könyvkiadó, 1980., Kiadó: Pavuk Péter <http://adambooks.hu>, letöltve: 2014. október 22.
- [6] Stephen Jay Gould: Az elméricskél ember, Budapest, Typotex, 1999.
- [7] Francis Galton: Ujjlenyomatok, McMillan & Co., London és New York, 1892.
- [8] Dr. Pethő Erzsébet Margit: A modern kriminálisztikai eszközök bizonyítékként történő értékelése a büntetőeljárásban http://www.fovarosi.birosag.hu/szellemimuhely/dr_petho_erszebet_margit.pdf, letöltve: 2012. október 25.
- [9] Ránky György (főszerk.): Magyarország története 1890 – 1918, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978.
- [10] Parádi József. A Magyar Királyság határrendőrsége, Rendvédelem-történeti füzetek, Budapest, XVIII. évf., 21. sz.
- [11] Löherer Andor: Az amerikai kivándorlás és visszavándorlás, Budapest, Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdaipari Részvénytársaság Könyvkiadó Hivatala, 1908.
- [12] Parádi József: A Magyar Királyság határrendőrsége, Rendvédelem-történeti füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis), HU ISSN 1216-6774, XVIII. évf. (2010), 21. sz.
- [13] Endrődy Géza: A bűnügyi nyomozás kézikönyve a m. kir. csendőrség, városi és járási rendőrhatalóságok, valamint vizsgálóbírák, királyi ügyészségek, s általában a bűnügyekkel foglalkozó egyének részére, Losonc, 1897.
- [14] dr. Ibolya Tibor: Az első magyar kriminálisztikai tankönyv és szerzője c. tanulmányában fejtette ki erről nézeteit. <http://ibolyatibor.atw.hu/Sajat/25.pdf>, letöltve: 2015. március 24.
- [15] Romanek József: A daktiloszkópia elméleti alapjai; ORFK Oktatási és Kiképzési Központ, Budapest, 1995.

---

³⁴ Az ujjlenyomat számítástechnikai feldolgozásához szükséges egy kép készítése az ujj bőrredőiről, amelyhez egy speciális felvevőeszköz szükséges. A felvevő-szenzorok lehetnek optikai ujjlenyomat-olvasók, amikor a feldolgozandó képet egy optikai rendszeren keresztül egy képbontó eszköz felületére képezik le, amelynek köszönhetően a kép elektromos jellé alakul. A kapacitív és a nyomásérzékelős elven működő eszközök eltérő jeleket érzékelnek a bőrredők „dombos” és „völgyes” részein. Ezekben a szigetelőfelület töltését a hozzáérő ujj felületének részei határozzák meg. Ezzel szemben az ultrahangos és rádiófrekvenciás szenzorok az újra bocsátott és visszavert hang, illetve rádiófrekvenciás jelek különbségei alapján térképezik fel a bőr redőzetét.

- [16] Dr. Anti Csaba László: A modern állami rendőrség apostola, Dr. Zebegnyői Pekáry Ferenc (1859-1925). Jubileumi emlékalbum a 125 éve alakult Budapesti Detektívtestület tiszteletére. Szemelvények az állami bűnüldözés történetéből. Írta és szerkesztette: Dr. Szomor Sándor. Országos Rendőr-főkapitányság, Budapest, 2011.
- [17] Dr. Dorning Henrik: A magyar daktiloszkópia ősapja. A Magyar Detektív. 1934. évi 10. (185) szám
- [18] dr. Gábor Béla - dr. H. Arányi Taksony: Dactyloscopia. A személy kilétének megállapítása az ujjak lenyomata alapján. Országos Központi Nyomda Részvénytársaság, Budapest, 1905.
- [19] Mátay Mónika: Agycentizők a századfordulón, 2005., Budapesti Negyed, tavasz–nyár
- [20] Endrődy Géza: A bűnügyi nyomozás kézikönyve, Budapest, 1897.
- [21] dr. Gábor Béla: A dactyloscopia rendszere. Magyar Jogászegyleti Értekezések. 253. szám, Budapest, 1906.
- [22] Soltész Imre: Útmutatás a bűnügyi nyomozás alkalmával követendő eljárásra nézve a M. Kir. Csendőrség számára. Budapest, 1924, Palladis
- [23] Puskás Julianna: Kivándorló magyarok az Egyesült Államokban 1880-1940, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1982.
- [24] Ecsedy Ildikó: A kínai állam kezdetei, Keleti Könyvtár, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1986.
- [25] <http://www.erzsebetrosta.hu/Egyeb-erdekes-irasok/a-daktiloszkopia-toertenete.html>, letöltve: 2014. október 11.